

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Széchenyi-téren, a hidkaputól kimenet balra
a 26. szám alatti ház emeletében.

Megjelen a lap hetenkint háromszor a. m. kedden, csütörtökön és szombaton délen.
Ára évnegyedre 3 ft. 6. Hirdetési ár: négyhatalos sorát először 7 kr., másodszor 6 kr., harmadszor 5 krajár 6. ért. s minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Elkészítés s hirdetés a kiadó-hivatalnál kezeltetik.
A „Nyitóléte” cikkek sora után 25 kr. előleges beküldése mellett a szerkesztőséghez czimzandók.

KIADÓ-HIVATAL:

Középutca, STEIN J. könyvkereskedése.

K. KÖZLÖNY

előfizetési ára:

Égészévre	12 forint.
Félévre	6 „
Évnegyedre	3 „

Az előfizetési pénzek kiadónk Stein János középutcai könyvkereskedésébe bérmentve küldendők, hol a lapok pontos szétosztásáról gondoskodva van.

Anyagi ügyeinkről.

VII.

(D) Részvétében nem lankadó olvasó kö zönségünk tapasztalhatta azon időben, midőn a sajtószabadság ephemer aranykorát élte, hogy ki nem fáradtunk soha, midőn alkotmányunk védelme mellett kelle lándzsát törni.

Politikai lapnak valódi feladata éppen az is, hogy védje az általa képviselt eszmét minden más eszme és tény ellenében, s belüli a legitimitás határain bátran mondja ki az igazságot, vagyis, a mit ő igazságnak lát, és győző okaival magának, nézetének közvéleményt szerezzen, és ezáltal segítse a társadalmi élet célját, mely nem egyéb, mint hogy a polgár az eszmékkel s meggyőződésével fejlett közvélemény alapján kormányoztassék.

Talán kérdezik, hogy tehát, midőn mindent védeni kellene, mert hisz minden ez időszertint kérdés alá hozható, miért beszélünk mi épp oly kifáradhatlanul anyagi ügyeinkről? E kérdésre az idők gyors feleletet adnak.

Mi a közélet nemzete valánk. A köziránti lelkesedés s ez ügyekben való nemzeti jártasság tette képessé ez országot évszázadokon át egy oly olesó kormányzatra, a melynek párja nem volt Európában. Az országos ház-vitel csekély költsége megkímélte a népet a nagy adótól, és a kiadások korlátoltsága megkímélte a földet attól, hogy belőle a nép minél több termést törekedjék kicsikarni.

1848-tól fogva roppant változás történt. A demokrat eszmék itt is győztek. A porfui a ministerialis székekhez közeledik, a népjog befolyást követel az állam-ügyvitelnél. A hivatal megszűnt nobile officium lenni, életmód-vált, és ha ez egyrészen korlátozza a szabadságot, a mennyiben a kormányhatalom kegye után milliókra számíthat, másrésztől utját állja a nepotismusnak. Jobb így, mint amenny volt? nem vitatjuk, de a tényekre mutatunk és a régi dynastikus szabadság arcadiái napjait hátunk megett látjuk; roppant sok pénz kell az állam-ügyvitelre, s e pénznek az adóból kell kiteni, ki nem állhatunk előle; nincs többé kormányforma, nem lehetnek sem legitim, sem forradalmi változások, melyek a polgárt az állam lényeges követelése alól felmentse, ennél fogva az anyagi érdek beszűvődött az állam és nemzet érdekében, az ipar és szorgalom hatalmas hódító phalanxokat állított fel, mint a középkor lovagrendszabályai. Ha Schleswig dán nemességét a holsteini grófok via facti kirakták birtokaikból s németeket telepítettek helyettük fegyver hatalmas által, ma olvasgassuk a csödhirdetéseket, és lám látjuk, hogy magyar és román birtokos hazánkfiat, hogyan rakják ki birtokukból a pénz fegyverével.

Egyszerre az eke, kasza, kapa a hon és nemzet védfegyverévé változik, és midőn mi azt kiáltjuk: ragadjátok meg e fegyvereket az utolsó tér, a házi Istenek védelmére hívjuk fel hazánkfiat nemzetkülönbség nélkül, mert

a civilizatio nemcsak szellemileg hódít, de elfoglalja birtokunkat, kastélyunkat, kunyhóinkat, ha nem értjük az ő szavát.

Mi rövid politikai küzdelmünk s másfél évtizedes mogorva bánatunk alatt, mintegy keresve a vértanúság koszorúját, sokat elhanyagoltunk magunk is anyagi ügyeink körül. Egy nagy arany-eret, mely az állam kárpótlással megosorult volt, nem a legnagyobb eszélyvel bányásztunk ki; azt sem mondtuk, hogy nem nyújtóztunk túl a paplanon, melyet pedig e pár évtized szűkebbre vagdalt, mint valaha; talán csalfa és ábrándos számítások vezettek, láttuk magunkat a ministeri padokon, nemzeti fegyveres erő élén, törvényszékek zöld asztalainál stb.; ám pedig bárhová forduljon hazánk sorsa „non omnia possumus omnes”, minden állás jövedelmének a küzadóból kell kitenie, s minden álláshoz az eddigi százak helyett most ezerek tartanak igényt.

Önkint áll elé itt egy új tér, hol az ember teremti meg sorsát szorgalom és nélkülözés által, hol függetlenül baladhatunk előre, hol kegyelmet és áldást attól várunk, ki a pártok felett áll, és mindnyájunkat gyermeke gyanánt szeret: mindenható atyánktól, és hol a szabad és független honpolgár legfőbb sorsát érhetjük el, midőn nem bámulunk többé az angol gyapott-gyártón, ki a neki felajánlott ministeri tárczát visszautasítja, nem érkezvén fizetle miatt hivataloskodni. Im e függetlenség és szabadság tere az anyagi tér, szorgalmazzuk anyagi eszmélkedésünket, mert az alkotmányos élet virulását is csak az anyagi jólét biztosíthatja.

A nemzet életében minden momentumnak van egy zászlója, melyet fel lehet tűzni, vonulunk a mezőre, a munka és szorgalom zászlója az, melyet csak egyszer téptek össze a vandálok, de a melyet a XIX dik század tiszteletben tart.

Anyagi ügyeinkről való elméletünket a kiindulási ponton, mezőgazdaszatunkon kezdtük, s felmutattuk az elkerülhetlen reform szükségessé voltát, melyet a tulajdon teljes elkülönítésében, s a föld általános mivélésének behozatalában állítottunk meg.

A kormány annyit tett e részben érdekében, hogy az ugart betiltá, s feljogosított minden birtokost, hogy minden földjét használja, mert az állam megveszi az adót a földtől akár természet abban a gazda, akár nem. A törvényhozásnak volna feladata, hogy a kormány e kezdeményezését kiegészítse, és a birtokelkülönítést s tagosítást kivigye. És erre joga van a nélkül, hogy ezáltal a tulajdon szentségét megtagadná; e jog alapját már többi cikkünkben megemlítettük, és e jogalap az, hogy a jobbágyoknak az ország adta át és fizette ki birtokát, s annak vég-szabályozását fentartotta; az országnak tehát joga van a felszabadult birtok nevében kimondani a tagosítást és elkülönítést.

A felszabadulás alá nem tartozott szabad és nemes birtokosoknál pedig, kiknek birtokához az országnak ily joga nincs, a birtok elkülönítés és tagosítás eszméje annyira megvan érve, hogy a mint a jobbágy-féle birtok ezek mellett szavazott, minden községben a tagosítás általános akarattal átvihető lesz, az egy székely földet kivéve, hol azonban egy országos példa ezen elkerülhetlen reformot önkint vonná maga után.

Ne kecségetse magát egy kisebb birtok is azon reménnyel, hogy a birtokelkülönítés s tagosítás kényszerítő ténye el fog maradni. Ha minket a szűkkeblű elfogultság s tudatlanság a csödhelyénbe juttat, ha a magyar és román jobbcska birtokok urai a bebirtoklást már megkezdett idegen tükepénzes és ke-

reskedő hazákkal — kik már meglehetősen pedum positiokat tettek — kísérlelkeznek, majd bizony akkor nem sokat fogják kérni az erdélyi democratia törvényhozásától, hogy egy oly agrari reformot végrehajtsanak, a melyet az egész civilisat világ csak helyesléssel és meglelégedéssel fogadand.

És valamint mi, éppen nemzetiségünk szempontjából, minden mostani belnemzetiségi viszonyaink dacára éppen nem örvendezünk annak, ha bármily marcsona oláhaink helyett civilisator svábokat telepítenének, ugy bizonyval egy gondolkozni tudó oláh sem örvendhetne, ha mellőle egy nemzeti elem egy más hatalmasabbal cserélkezne ki; mert a létező nemzeti elem többé őt soha el nem nyomhatja, de a létező képes elnyomni mindkettőjüket.

Im itt a bennlakók érdekviszonyossága az anyagi politika terén, honnan a következtetések fölszállanak a nemzeti politika érdekének magasságába, s a létező közös haza s e haza közös alkotmányának fogalmát mutatják fel az együtt élő nemzeti erők védpaizsául, hová az előrelátás genusa kemény vonással írja fel a közös szabadság, egyenlőség és testvériség jelszavát.

Világos, hogy anyagi közös felvirágzásunk hazánk és minden itt lakó s kiválólag a magyar és román nemzetiség közös és elválaszthatlan érdeke. Életkérdésünk az nekünk ketten, hogy közénk közvetlenül harmadik elem ne toljjon, ne jelesen oly elem, melyet valamely hatalmas európai propaganda tol előre.

Három ily propaganda van: a szláv, latin és német. Minket viszonyainknál, geographiai fekvésünkkel fogva, a szláv és német fenyegethet.

Mindkettőnek érintkezése velünk kedvező válik, ha anyagi viszonyainkat helyes alapra fektetve indítottak fejlődésnek; jelesen a német civilizatio közvetítésére nagy szüksegtünk van, mert ők nyújtanak nekünk kedvező piacot cserében műipari productioikért; de mindketten veszélyesek reánk nézve, ha belvilongásaink közé avatkoznak, vagy a hivatalos lapokban sokasbblú csödhárvérezésekre küldik közénk megbízottait.

Feladata e szerint e haza összes népének oda fejleszteni agrari viszonyainkat, hogy az biztosítsa lételünk anyagi alapját, képessé tegyen minket az államterheinek hordozása mellett, nem csak családi tűzhelyeink szüksegeit fedezni, de egyszersmind teljesíteni legelőbb is saját nemzetiségünk, s azután közös hazánk minden nemzetiségei irányában kölcsönös anyagi és szellemi tartozásainkat.

Bécs, ápril 16.

Itt a közelebbi napokban Miramare vette igénybe a sajtó és közvélemény figyelmét, érdekelttségét mindenek felett. A hírlapirodalom higgadtabb és őszintébb része az egész mexikói expeditot nem tekint valami jó szemmel; egyszer azért, mert a Miksa Ferdinánd ő felsége által elvállalt „küldetés” sikerére nézve a mexikói belviszonyokban józan tekintettel nem sok biztosítékot látnak; továbbá, mert már azon körülmény, hogy a kezdemény Napoleonról került, elég, gyanakodóvá tenni mindenkit, a ki e sok fábló faragó diplomaticus ácsnak Austria iránti érületét és az előzményeket ismeri, főleg pedig az 1859-ki időszakot el nem felejtette. Sokan azt hiszik: a francia császárnak nincs egyéb célja, mint — Anglia és Spanyolország által Mexikónál cserben hagyatva — az innség véderrel kiemelkedni a kutból, mint az egyszeri róka, mit sem gondolván vele, ha a tulsó a fenéken reked is; mások tovább mennek: szerintök ezenkívül célja még III. Napoleonnak a mexikói hadiköltségeket Miksa Ferdinánd segé-

lyével megfizettetni, — hogy Favre Gyula et comp. ne dobogjon; s a pénz különben is elkel neki — mikor aztán ez le lesz tisztázva, akkor a segédsergeket visszahúzni. Annyi tény, hogy a „France” egyenesen kimondja, mikép Napoleon a segédsergek ott hagyására kötelezve nincsen, a mi kurucz állapot, főleg tekintetbe véve azon legújabb tudósítást, hogy Juarez (olvad: Khuaréz) ismét Pueblát fenyegeti. Itt Miksa főherceg nemcsak örökösödési, de gondnoki, sőt magánjogi igényeiről is végkép és feltétlenül lemondott — noha nem erős küzdelem nélkül; a tengeren túl trónja csak Napoleon egy intésétől vagy a francia kormányviszonyok egy lendületétől függ; s ha ő Felsője az új mexikói császár még sem mondja: timeo danaos, et dona ferentes; na mi elmondhatjuk rája: illi robar et aces triplex. A helybeli „Presse” mondja is szorgalmason vagy egy félszázadeje mind a kettőt; az „Ost. D. Post” és „Wand.” sem sorozhatók az optimisták csekély számába; sőt nyilvános titok, hogy a vállalat legfőbb körökben sem tartozott a kegyeltek közé, és a sajtáságos eszme, melynek megvalósításában az új császárnak, Charlotte hercegnőnek nem csekély részt tulajdonítanak, aligha némi keserű utózt nem hagyott hátra azon körökben, melyeken léteztülése megfordult. Napoleon ez iránti céljaira és a dolog további fejlődésére mindenkép kíváncsiak lehetünk.

Curiosumkép megemlítem, hogy bizonyos ur az új mexikói fejedelem szolgálatára hazánkban is akar toborzani még pedig közvitézeket (tiszt van elég.) Ezt ma hallottam, de azt hiszem, a magyar népben még sokkal kevesebb a kalandvágy és világfájdalom, mintsem tömegesen az operenciákra gyűljön, lábát levágtatni, vagy fejét lenyízáltatni. Gróf Majláth Kálmán azonban, mint hallik, kincstárnoknak ajánlkozott.

A másik esemény: Garibaldi fogadtatása Londonban. Garibaldi a londoni napszámások küldöttsége előtt sietett kijelenteni, hogy ő is a munkások osztályához számítja magát; aztán fogadta a magyar, lengyel, olasz és német menekültek küldöttségét, s egyvégtében Palmerstonnal és Derbyvel ebédelt. Furesa egymástól! Magnus ab integro stb. De hát mégis, mondja valaki, hogy az idő szegény eseményekben! A „Wiener Ztg.” ma esti lapja a maga részéről azt tanácsolja Garibaldinak: le ne igya magát a sok jó spanyol borból. Szórol szóra!

A belpolitikából nem irhatok egyebet, mint-hogy erősen szó van a magyarországi, erdélyi és horvát udv. kancellariáknak gr. Nádasdi alatti egyesítéséről, a nélkül, hogy ezáltal az 1848-ki törvényeknek concessiot szándékoznak tenni; továbbá egyidejűleg az országgyűlés összehívásáról, és ha ez a birodalmi tanácsban nem lenne hajlandó megjeleni, az egyenes választások elrendeléséről. E criticus lépéshez aztán Schmerling állása lenne kötvé.

Magyar kir. kancellár gr. Forgách ő exja egyébiránt már teljesen felüdült és az ügyek vezetését kezébe vette.

Még a magyar urhölgyek által rendezett nagyszerű műkiállításról kellene írnom, de ezzel tele van minden lap. Főrendünk szépen viselte magát, a mostani nagy inség által sújtott földnépe iránt, azt nem lehet tagadni. Egyebekről a jövő héten.

Zilahy Károly.

Ugar és váltó gazdaszat.

Marosvásár, Torboszló, apr. 14.

Ápril 14-ke körül nekünk földmivelőknek legszorgosabb tavaszi teendőink vannak, de

az idő mostohasága szobába zár; úgy omlik a hó, mint derék karácsonban, az északi szél csak úgy süvölt, mintha most kellene figyelmeztetni a gazdát, hogy gondoskodjék tűzfáról, 12-én felsínges hó esett bérceinkre, mi ma is ott fekszik, s újból nagy hó esett; természet ily mostohasága a jövő termés felől eljuttatja a gazdát. Egy szó mint száz: ez az idő biz ez, azért ki is irom az újságba, bár ezen is segítene a közvélemény korbácsa mint reméltem segíteni fog a kolozsvári ugarrendszereseken. Vegyük elé a „Közlöny”. Közöny? most érkezett számját, tán a természet okozta hideget, ott valami meleg szávak mérsékelni fogják. Né csak, a mi Dózsánk is gazdasághoz fogott. Jó! hiszen számított a kedvezőtlen időben a politikának eleget, csak hozza meg az idő a gyümölcsöt, most már a gazdaságra kedvezőtlen időben gazdasághoz fog; így-így, ez nem lesz hálátlan munka, mert könnyebb szorgalommal a földből hihetetlen mennyiségi áldást idézni elő, mint a szebeni lapokból a legfényesebb igazság mellett is, bár egy parányi méltányosságot kipróbálni — ubi non est, ne keress! — Czudar idő biz ez!! Különösen a tavaszi munka késleltetése aggasztó, mert a múlt évi szárazság a takarmánytermésre kedvezőtlenül folyt be, ezt kevésbé érzik azok, kik vetett takarmányt termesztettek.

Néhány év óta vidékünk is be kezdte látni azon alapigazságot, hogy a gazdaságot fénnyezője a takarmány, mert ez ad erőt az igavonásra, de ez ad anyagot a termés fejlődésére is.

Ezen hova tovább nagyobb mérvben terjedő okulást bizonyítja az is, hogy míg gabonáinkat csaknem ingyen áruljuk piacainkon, a búkköny meg annyira keresett cikket, hogy az eladó némi lekötézésre is számíthat, ha a vevőt részlettel ezen cikkekből; a búkköny kis vékaja 1 frt 30—40 kron o. é. kél, s az ugyan tiszta búzát alig 1 frt o. é. lehet eladni azt is nem nagy mennyiségben. Ebből a tanúság: termesztünk takarmányt! törekedjünk változó gazdaságra!

A „K. Közlöny” t. szerkesztőjének tollából annyi kézzelfogható igazság folyt ki a változó gazdaságot illetően, hogy talán felesleges is tovább fejtegetni; de, minthogy a gazdasági tér az, hol legkiválóbban a tapasztalás szerepel, s bár mennyire ki legyen az elemeltetve fejte, csak a tényleges életbeletetés adja meg a kellő iskolát a földmivesnek, csak is az hozza a gazdát földével tulajdonképpen ismerettségbe, s csak a tetleges használatból tanuljuk meg, mi baba van földünkben; de azt is, mi baba van bennünk gazdasági eljárásunkat illetően; bátor vagyok t. szerk. ur becses lapján, ha szíves lesz tért engedni, a mi kevésbé termékeny földünkön tett változó gazdasági kísérletnek felkísérletet vázlatát adni; s ezt nem azért, mintha irányt akarnék adni, mert erre érzem kiskorúságot, hanem tesszem azért, ha talán valaki nem sajnálna erősebb tollal s több tudománnyal tapasztalása után vázolatokat bonéztes alá venni, kitűnve lássam hibáimat, s kikérülve azokat, több előnnyel folytassam tovább gazdaságomat; tesszem azért is, hogy figyelmeztetve legyenek az ugar visszaállítás bajnokai, hogy itt a központtól távol is eljárásunk sőhajt kell föl, mely sőhaj egyfelől az ugarok bal felfogását illeti, másfelől támad azon aggodalomból, mit eljárásunk által a gazdaságra hozhatunk.

1837-ben mintegy 100 holdig terjedő földbirtokomat kezemre vévén gazdaságot folytattam e mai napig. Ezen pályán én is mint sok más ifjú gazda mint vehettem vezérül, mint egy-egy elismert székely gazdát; ettől tanultam meg mikor kell ugarolni, kaszálni, vetni, stb. stb. mindenben is híven követtem, s az eredmény neki jól, nekem a több birtokról balul tőtt ki; balul bizony, mert az én minta gazdám maga fogá az ekesszárát, kapa, kasza nyelét, míg én naplopó eselékekkel kinlódom. Aztán meg a székely gazda lenyírja juháról öltöztet, felesége megszöve akkori időben rokoját, fehérműt, s pénz csak fő- és lábbeliért adott ki családja számára, és sora, én pedig eselédek fizetésére s magam ruházatjára terményemet úgy felhasználtam, hogy aratáshoz ragadva búzát, tavaszi szántásra szénát, a levegőben létező tükre valék kénytelen vásárolni; s így ment ez évről évre azon boldog adómentes időben, s talán így s még rosszabbul menne ma, ha véletlen egy akkori időben nagyon is ritka gazdasági könyvbe unalomból (akkor a gazda csak unalomból olvasott) be nem néztem volna. Itt nyílt meg előttem a változó gazdaság ismeretlen tája, itt kezdetem a tagosításról gondolkodni, s egyszersmind elhatároztam kis birtokom összevonni,

s ha sikerül, viszonyaimhoz mért változó gazdaságot kezdeni; ki valék merítve mindenből csak akaratom maradt, s mert egyből nem volt, erre alapítam szándékom kivételét, s itt, hol kezdeményezésem idejében a székely atyafi minden darab földjét oly elváhatlanul szerette, mintha ősei éppen azon darabért vérzették volna el, mégis sikerült husz év alatt csere után 70 hold földet annyira összevonni, hogy azon változó gazdaságot kezdhessék.

Most már elévtem egy 1856-ban kelt „Falusi gazdát”, kerestem benne egy oly rendszert, mely az én helyzetemhez alkalmas lenne, megkísértem ezt Galgócinnál is, de bizony mind a beruházás, mind a föld termő ereje, nálam és Galgócinnál s a Falusi gazdánál oly arányban, s rám kedvezőtlenül állottak, hogy makacsomomnak köszönöm, hogy az egész rendszer behozatala örökre el nem maradt részemről. Volt egy nagy ösztön, 70 hold föld

EVENKÉNTI VETÉSTÁBLÁNKÉNT.

A fennmaradt 20 hold zabot, borsót, lencsét terem még kellőleg megkövéríthetem.

És így három év eltétele alatt tábláim a kijelölt gabonát vagy takarmányt megtermeni bevalának osztva, s ha nem is nyertem oly termést, minőt egy kellőleg ellátott, berendezett változó gazdaságból várni lehet, mégis mindenestre kétszer annyit mint az addig szétosztott 100 hold területéről. Meg kell még itt említenem, hogy a berendezés időszakában mi vonóerővel rendelkeztem bizony csak két ökrös és két tehén volt az, s nőha 1859-dik év tavaszán 40 holdat kelle felszántanom, s ezért még pénzes ekéket is kellett igénybe venni, már 1860-ik év tavaszán, minthogy az ezen évet illető 10 hold töröküzőföldet 1859 kedvező őszi megszántattam, csak 20 hold maradt tavaszi szántásra, s mert az összes megszántott töröküzőföldben sokkal dúsabban termett, mint azon földekben, melyek tavaszszal voltak megszántva más gazdák kezé alá töröküző alá, azután a lóher termés alatt nagyon puhán tartott szeptember havában vékonyan trágyázott táblát, mindig hólehes előtt kényelmesen leszántva töröküző vetésem az itteni éghajlathoz mérve nagyon is kedvezően sikerült, mit annak is tulajdonított, hogy mindig a már két évig lóher alatt pihent földbe vetem; s tesszem ezt azért is, mert így, minthogy még nem bírtam elég erőt kifejteni, kevesebb trágya is megteszi a kellő hatást, mint tenné például kalászos növény után.

Ezen rendszer mellett annyit mindenestre elértem, hogy marháim nem tengődnek hitelbe vett takarmány-bulladékon, s béréssem fizetése nincsen egy bizonytalan kölcsönkérésre fektetve, mert a folytonosan istállózás alatt jól táplált marhák ár-nevelkedése bérés-fizetését évenként fedezheti, s terményeimből magamat, minthogy igényeim is nem lépnek túl körömön, családommal fentartani képes vagyok, s ennél többet jelen viszonyok között kívánni túlságos is volna. De erkölcsi haszna is van, mert az én minta székely gazdám többé nem hiszi, hogy nadrágos embertől s könyvből gazdaságot tanulni nem lehet; sőt van helységünkben oly székely is, ki 12 hold birtok után váltórendszer mellett kényelmesebben él mint sok ötven holdas, ugar mellett. Végül tegyük számítás, mennyi igás munka kívántatik egy ötven holdas, nálunk kettős

egy tagban, mi nekem, kinek addig legnagyobb föld darabja 3 hold kiterjedést volt, egy egész világrésznek tetszett, s egy világrészen, hogy egy család meg ne élhessen azon gondolat lealázó volt. Mit tegyek? állítottam egy rendszert, s ha sikerül magamnak hasznos, ha nem, az előitéletes régi gazdasági rendszer ugaros embereinek egy vig napot szerzek — Isten neki! úgy is a változó gazdaságot talán úgy a mint van, kár nélkül csak szomszéd határba változtatás nélkül előnnyel áttenni nem lehetvén, azt a viszonyokkal kell összehangzásba hozni. Magam s földem erejéhez legalkalmasabbnak egy ötös váltót állítottam meg, s hogy maga a váltórendszer hozzon erőt, s munkát éppen soványföldre ne vesztessék, 50 holdat vettem használat alá, még pedig $\frac{3}{5}$ takarmány, $\frac{1}{5}$ töröküző és $\frac{1}{5}$ részt kalászos növény alá. Az átvitel miképp történt lássuk alább.

Év	X hold szám	X hold 1-ső tábla	X hold 2-ik tábla	X hold 3-ik tábla	X hold 4-ik tábla	X hold 5-ik tábla
1858	Őszszel búza	"	"	"	"	"
1859	Búzára lóher	Trágyába töröküző	Búkköny után búza	Árpa	Zab	
1860	Marad lóher	Búkköny után búza	Búzára lóher	Zab	Trágya s töröküző	
1861	Marad lóher	Búzára lóher	Marad lóher	Trágyába töröküző	Búkköny u. búza	
1862	Trágyába töröküző	Marad lóher	Marad lóher	Búkköny u. búza	Búzára lóher	

forduló határban fekvő ugaros gazdaságba, tegyük párhuzamba az említett ötös váltóra szükséges igás munkával.

a) Ugar mellett egyik fordulóra esik 25 hold szántó, ebből 10 hold legyen töröküzőföld, 15 hold búzaföld, a búzaföldet, itteni szokás szerint meg kell egy évben szántani kétszer, ez teszen 30 holdat, töröküzőföldnek kell szántani egyszer, ez teszen 10 hold területet, és így egy év alatt kell ugar mellett szántani 40 hold területet, 5 év alatt 200 holdat.

b) Váltórendszer mellett a kimutatott táblázás szerint kell szántani töröküzőföldnek 10 holdat, búkkönynek elveteménytől 10 holdat, magának a búzának ugyan azon puha búkköny földet 10 holdat, és így évenként 30 holdat, 5 év alatt 150 holdat.

Tehát 50 holddal kevesebbet, mint az ugaros mívelésnél 5 év alatt.

Lássuk a feltett igás munka után mi haszon várható:

a) Ugarrendszer mellett 5 év alatt 50 hold töröküzőföld-termés, és 75 hold búza-termés.

b) Váltórendszer mellett 5 év alatt 50 hold búza-termés, 50 hold töröküzőföld-termés, 50 hold búkköny-termés, két tábláról évenként háromszori lóher kaszálás táblánként, feltesz 300 hold lóher használatát.

Adjuk hozzá még azt, hogy az ugar mellett az 5 évi 200 hold szántás után tulajdonképpen csak 25 hold jövedelmez, 25 pedig ingyen adóztatik; a váltórendszer mellett 150 hold szántás után az egész 50 hold termés alatt áll.

Ugy hiszem elég világos a váltórendszer ugar feletti előnye, s a ki ezt be nem ismeri, nem lehet ezéja egyéb, mint az, hogy sovány marhát jövőben is más ugarján tengesse.

Soraimat Herepei buzdító költeményével zárom be.

Munkára fel, ki testben ép erős,
Fogjon kezébe barna esztekét,
Ki legnagyobb volt az megyen elől,
Meg nem tagadva a hon érdekét;
Nincs veszve minden, még a föld miénk,
Munkára fel! villogjon esztekénk.

B. S.

Hála- s emlékirata

a h.-szoboszlói hely. hitv. tanuló növendékeknek a kolozsvári protestáns főtanodai nemes ifjusághoz!

Nemes tanuló ifjuság,

Szeretett testvéreink!

Midőn mult febr. hó 28-kán a nemes tanuló ifjuság s szeretett testvéreink önzelen nagy lelkiségének fillérekkel megtakarított áldozatja tetleges tanubizonyosságáról, a becses 28 o. é. forint küldeményéről, mely nekünk h.-szoboszlói szegény tanulóknak a nyomor idején segélyül küldetett, nagyérdemű előjáróink által tudósítottunk; már akkor is alig tartottunk vissza, hogy szeretett testvéreink e lelkes áldozatja felett örömkönyeket ne hullassunk; midőn pedig mult hó 19-én az illető becses küldeményt helybeli lelkész u. t. Szivós Mihály ur, a n. t. előjárók, szülők s az üs-zes tanuló ifjuság előtt egy lélekrebátó magasztos intés s könnyekig megindító beszéd után 35 legszegényebb sorsu gyermekek

alatt ily jeles növendékek képeztettek; Isten éltesse szeretett testvéreinket, s adja az ég, hogy az ily kegyeletes érzelt növendék ifjuság legyen egykor a két testvér magyar hazának méltó büszkesége, s az elhunytt úsapák után egy szebb és dicsőbb kornak méltó dícsékedése s öröme!

Testvéri, baráti, hazafiai üdvözléssel.

H.-Szoboszlón, ápril 2-kán, 1864.

A nemes tanuló ifjuságuk, szeretett testvéreinknek szerető s rokon keblű testvérei: Sári Gábor, Sipos Sámuel, Lente Károly, Tury Sándor, Soos Ferencz a gymnasium jótéteményes IV-dik latin osztályu növendékei, az összes tanuló ifjuság nevében.

Igazgató tanár Sárkány Ferencz urhoz a következő köszönmórt intéztetett:

Tekintetes s igen nagy érdemű főtanodai tanár ur!

Csodálkozás és öröm s legbensőbb tisztelet egymást kölcsönösen felváltó érzelmek között lepettünk vala meg a kolozsvári protestáns főtanodai nemes tanuló ifju testvéreink azon lelkes áldozatkészségén, melyetők hűre az alföldi, s így köztünk inségnek is fillérekkel megtakarítva, a mi számunkra mult febr. hó 28-kán postai úton 28 osztrák értékű forintokban helybeli lelkész u. t. Szivós Mihály urnak kézbesítették, ki is azt mult hó 10-én a n. t. egyházi előjárók, szülők s tanuló ifjuság előtt, egy lélekrebátó magasztos s könnyekig indító beszéd után 35 legszegényebb sorsu gyermekek közt, vásároltatván számukra egy-egy fehér ruhának való anyagot, kiosztotta.

Valamint egyrészt a tanodai ifju növendékek e nemes tettének emléke szívünkben kitörölhetetlen betűkkel leendő följegyezve s ez önzelen nagy lelkisége szeretett testvéreinknek, hasonló példára bevit, tüzei, lelkesíti ifju kebleinket; ugy másrészt hálát, elismerést, legbensőbb tiszteletünket vagyunk bátrák kifejezni mélyen tisztelt tanár ur lelkes közreműködéséért; s midőn az ide mellékelt emlékek soroknak kedves testvéreink leendő eljuttatásáért eszedeznénk, óhajtuk keblünk összhangoz érzelmek között: lobogjon drága élet-fáklyája mélyen tisztelt tanár urnak az madott két testvér magyar haza lidvére, a lehető legkésőbb időköz; álljon rendületlenül a kolozsvári protestáns főtanodai, virágozzék, emelkedjék a dicsőség legfénylőbb pontjára!

Hódoló mély tisztelettel.

H.-Szoboszlón, ápril 2. 1864.

Tekintetes, igen nagy érdemű főtanodai igazgató tanár urnak a legalázatosabb szolgálai: Sári Gábor, Sipos Sámuel, Lente Károly, Tury Sándor, Soos Ferencz a gymnasium jótéteményes IV-dik latin osztályu növendékei, az összes tanuló ifjuság nevében. *)

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

ES.-Szabolcs-megye. Dézs, apr. 18.

Tegnap este városunk a hosszas türesség után a szó teljes értelmében felénkült, megelkesedett. Az egész megye aristocratiája, nemesi és birtokos osztálya, értelmisége már délután seregesen gyűlt városunkba s új élet lebeztetése körébe s nyilvános helyeken.

Az eláradandó műveltség s ennek tényezőiről, a lelkes honleányok és honfiakról, s egyéb a magyar ember társalgási össztalálkozásaiakor ki nem mondható tárgyakról folyt a beszéd és eszmecsere. Általában, a komoly idők dacára felvilágosodottunk, a kedély zengett és pattogott. Hát meg az előadás alatt és után, mely minden várakozást feljűlt, mekkora volt meglepetésünk, és hazafias örömtünk. A műelőadás este 7 óra után kezdődött, a következő sorozattal:

1. Szakasz: 1) „Kardai”, a dézsi dalárda által; a „Szózat”, Mester Károly dallamazata szerint; egy valóban templomszerű kardai, mely meghat, megráz, felemel, elérkeztet, s magunkon kívül emel, Pécsi Imre vezetése alatt remekül énekel.

2) „Improvisations sur des themes hongroises”, zongorán báró Huszár Adámnál által remekül előadva; a darab előjátéka után a közönség a lelkes honleányt éljenekkel és tapsokkal üdvözölt.

3) „Zrinyi Ilona” Garaitól, szavalta Maurer Róza kisasszony. Mint tudjuk, e balladában a Zrinyi család vezéres kiáltása foglaltatik. És minden bizelgés nélkül ki merjük mondani, hogy soha nőt szebben s művészebb átgondoltsággal szavalni nem hallottunk. A darab hosszú, s érzésekben és eszmékben változatos, és mind ezt a tisztelt honleány az utolsó árnyalatig visszaadta szavalatában, úgy, hogy Zrinyi Ilonát vérző fájdalmaiban felevenülni hittük. Hangja erőteljes, a leggyönyörűbb női bariton, mely minden szónak kiejtésében, mint, valamely drága gyöngy érzik át-

*) Az eredeti irat után közli V. A.

gördülni s átfényleni a lelken. Igaza van Egressinek: akkor tudnék én jó művészeket előállítani, ha a művelt és előkelő osztályból választhatnám a férfi és főleg a nő tagokat. Még hosszan lelkünkbe leng Maurer Róza szavalata.

4) „Merengés” Duhától. Ezt követte egy magyar dal két zítérán, előadva gr. Kornis Vilma és Betti kisasszonyok által. Az általunk még nyilvánosan nem hallott hangszer, s a remek játszás megragadt, s a közönség szólni nem akaró tapsokkal fogadta, s a darab magyar része ismétlését óhajtotta, mit meg is tettek s köszönő éljenések és tapsokkal üdvözöltük.

5) Felolvasás Gajzágó Salamon ismert dráma írónk, megyénk volt alkotmányos főjegyzője s országgyűlési követ által. Ezen felolvasás több ízben éljenekkel és tapsokkal szaktitott meg. A fulladásig telt nagy terem a lelkes szavak alatt egy szívű és lélekű olvadt; a hazafiság és testvériség megszentelt igéje volt minden szava. Azon gyönyörű zengés beszéd, mely szónok kiváló tulajdona, most hosszas mellbajai után kissé megtörtenek érzett, de az eszmék és az ünnepek komolyságához annál inkább illettek.

Jövő számban e remek beszédet közölni fogjuk.

6) „A csattogány dala.” Zongorán gróf Kornizs Janka kisasszony által, remek pontossággal játszva. Mintha est alkony viráglata között magát a csalogányt hallottuk volna. Az előadás báját nevelte a lelkes dőlő kedves alakja, barna hajában gyönyörű cameliával. Játékát szólni nem akaró tapsvihar s ismételt kihívások követték.

7) „Kardal” a dézsi dalárda által, népdalok tetszés kíséretében.

II. Szakasz: 1) „Le fou scene dramatique” Kalkbrennertől zongorán játszva m. Torma Károlyné ő nagysága által. Ezen művészi és egyszerű zenedarabot a közönség mely figyelem- és érdeklődéssel hallgatta. A játék átértett és művészi vala, mit a lelkes honleány annyira átélt, hogy a darab változatai az arezonásain is visszatükröztek. Művésznőt képzeltünk magunk előtt. A közönség annyira át volt varázsolva, hogy éljenek megszólni nem akartak, s három ízben egymás után hívta ki, elismerését tanúsítandó, a lelkes honleányt.

2) „Gondolatok a könyvtárban” Vörösmartytól, szavalta Roth Pál. A darab inkább filozófiai költemény, mint szavalmány, és mégis akora életet tudott ébresztani s zengése hangja által a szavaltó beleönteni, hogy a figyelmet egészen lelakoztatta; tapsokkal s kihívásokkal jutalmaztatott.

3) „A korona gyémántjai.” Aube töl zongorán Kremer I. és Ilka k. a. által négy kézre. A 10 és 8 éves kedves kis leánykák, kedves és szabatos játékokkal a közönséget bámulattal töltötték és élérkenyítették. Legyen öröme bennük a szülőknek és hazának.

4) „Az árvíz hajtás” Vörösmartytól. Szavalta dr. Almásy Károly. Szavalata közmegelegedést és tapsokat aratott. Eljén!

5) „Csárdások.” Gr. Kornizs Julia k. a. zongorán a bethleni barna hangszárk kíséretében. A közönségbe szikrázó kedvet varázsol. Kétszer kelle a gróf hölgynek remek játékait ismételni. És az éljen és taps határlatán volt. Mi pedig szerettük volna virágzapporral behinteni útját. Eljén háromszor!

6) „Kardal” a dalárda által.

Es ezzel az estély bevégeződött, ha jóteknony ezélra nem lesz is a bementi díj az első hely 1 frt; a második 60 kr., az élvezet által bőven ki volt fizetve. Így pedig tisztzeresen. Előadás után m. Jekai Zsuzsanna k. a. rendezett a m. Rác Miklós ur palotájában táncos estélyt gróf Bethlen Sándor gazdasága mellett, hol a megye színe és virága a Bethlenek, Kornizsok, Huszárok, Bornemisák, Földváriak, Tornák, Betegok, Ráczok, és a város értelmiségéből többen szebbnél szebb leányakkal, nejeikkel, jelenvoltak, s reggelit tartott a vigalom. A szükkölködők javára, összesen 309 frt és 40 rugott a bevétel, még pedig a műestélyből 217 forint 40 kr., kegyesadományok 49 frt, Jekai Zsuzsanna estélye 43 frt. Kremer Samu méltánylatot érdemel, ki a költségek tart 30 forintban fedezte, s még ezen kívül 9 turkevi szükkölködők 6 lóval kitéleltett. A többi nevét elhallgatjuk, de éljenek. M. L.

Az Erdélybe jött magyarországi szükkölködők számára.

A ns. Kászonszéket képező öt község pénzadományából, és a gabonaművelésben nyújtottak elősításából 408 ft 3 kr.

— Ns. Csikszék tölgyesi dulói járásából hasonló bevételek czimén 227 frt 4 kr.

— Ugyanazon megye törvényhatóság rákosi dulói járásából 320 frt 74 kr.

— A gyergyó-szentmiklósi járásból 766 frt 9 kr kitéleltet, be az inséglyi központi pénztárba.

— Csik-Gyergó és Kászonszékek szives

sejben vetélkedett, s az inségsek ügyét ritka lelkeséggel karolt lakosainak, kik általánosan ismert mostoha viszonyaik dacára is, az előrebocsátottak szerint 1,721 frt 90 kr. tetemes összeggel járultak a központi pénztár gyarapításához, az inségsek nevében nyílt, és őszinte köszönetet fejezve ki; a tölgyesi járás tisztán oláh ajku lakói irányában pedig, kiknek egyetlen keresetük a marhatenyésztés, s az adakozásnak mégis hű részesei, az érdemlett elismerést külön nyilvánítva, kedves kötelességét teljesíti.

Kolozsvárt, apr. 13. 1864.

Az inséglyi közp. kormánybizottság.

KÜLÖNFÉLÉK.

— A magyarországi szükkölködők javára a rom. kath. lyceumbeli dalárda és az ev. ref. fótanodai zenekar által rendezendő jóteknony előadás Kolozsvárt, apr. 24-én 1864, a városi táncsteremben fog megtartatni, s programja ez: „Zene, ének- és szavalmány Akademia” két szakaszban, a helybeli ev. ref. fótanodai zenekar és a rom. kath. főgymnasiunai dalárda által rendezve több műkedvű szives közreműködése mellett.

1. Szakasz: 1) „Hunyadi László” című dalmű nyitánya Erkel Ferencztől, fuvóhangszereken; előadja az ev. ref. fótanoda zenekara Szuek György karnagy vezénylete alatt.

2) „A koldus asszony” Szász Károlytól, szavalja Czikmántori Béla rom. kath. főgymnasiunai tanuló.

3) „Ima” a portiei néma című dalműből Aubertől, 5 hangon éneklí a rom. kath. főgymnasiunai dalárda.

4) Válogatott darabok „Lammermoori Lucia” című dalműből zongora és hegedűre alkalmazva, előadja gr. Haller Fanny kisasszony és Boér Gergely ur.

5) „Nagy Soprán Aria Stradella” című dalműből Flotowtól, éneklí zenekar kísérettel Korkecs Paulina k. a.

II. Szakasz: 1) „Stradella” című dalmű nyitánya Flotowtól, vonóhangszereken, előadja az ev. ref. fótanoda zenekara Szuek György karnagy vezénylete alatt.

2) „Egyveleg”, Phsyharmonica és zongorára átirta Gegenbauer J. C., előadja báró Bánfi Albertné és b. Bornemisza Janka k. a.

3) „Népdalok” vegyeshangon, éneklí a rom. kath. főgymnasiunai dalárda.

4) „A zászlótartó” báró Eötvös Józseftől.

5) „Hymnus” Kölesei Ferencztől, zenéjét írta Erkel Ferencz, előadja az ev. ref. fótanodai zenekar és a rom. kath. főgymnasiunai dalárda.

Bemeneti díj: körszék 1 frt 50 kr, számozott hely 1 frt, álló hely 60 kr, karzat 30 krajczár.

Jegyeket előre válthatni Stein János és Demjén László könyvkereskedéseiben, és Tauffer János czukrárszatában április 24-én délig, délután 1/4 óráttól kezdve az előadás helyén a pénztárnál.

Kezdeté d. u. fél 5 órakor.

— (Necrolog.) Bándi Veszprémi Julia, néhai kolozsvári ev. ref. tanár torboszlói Bereczky János özvegyének folyó hó 17-én reggeli 6 órakor négy napig tartó tüdőgyulladás következtében élt 71-dik évében esendes kimúlott szomorodott szívvel jelent k tiszteleg szeretett nagynénjöknek itt és távol levő rokonai. A szellemi tehetségekkel gazdag megáldott és már bőrdogult jó honleány elvesztve egyetlen kincsét, szeretett és szép reményű fiát is, ezen innen mint a költőkölödő madár csak ugy élt az üdvözült. Hült tetemei folyó hó 18-án délután 5 órakor, egy koporsója felett tartandó rövid könyörgés után fognak a köztemetőbe elkeresztetni báró Radák Istvánné piaci házától. Béke poraira! Kolozsvárt, április 18-án 1864.

— (Necrolog.) Sárdi Simén Elek és neje Sándor Zsuzsanna, magok és gyermekeik: Klára férjezett Horváth Jánosné, Anna férjezett Lendvai Imréné, Bertha, Endre, Sándor és Gábor nevűkben szomorúan jelentik Simén Jánosnak folyó év és hónap 12-én hajnali 2 órakor, életének 30-dik évében, alig három hónapig tartott tüdővész következtében történt kimúlott. Földi részei folyó hó 14-én délelőtti 10 órakor N.-Solymosban fognak átadatni az anyaföldnek. Ti rokonok és barátok! jertek el, s egy rövid ima után helyeztük el az oly méltán siratott koporsót, az órák álom jég hideg vánkására!! N.-Solymos, április 12. 1864.

— Pestről vesszük a szomorujelentést, mely szerint: Kempelen-Wittorff Fanciska bárónő és fia Kempelen Győző és Kempelen Gyula mélyen megszorodva tudatják a rokonokkal, jó barátokkal és ismerősökkel, hogy forrón szeretett unokája, egyetlen édes fia, illetőleg kedves unokafélsége ifj. Kempelen Győző, agyhártya folytán, élt 11-dik évében, folyó hó 11-kén esti 7 1/2 órakor, már évek előtt elköltözött szentmiklósi anyja szelével egyesült.

— Ilyefalváról egy példányát küldik be hozzánk a visszaköltözött szükkölködők bárártának, melyet itt közreadunk: „Jó napot kívánunk az egész Ilyefalva városának! Mink magyarországi, Nagy-Kunság, turkevi lakosok szerencsésen hazaérkezünk, megköszönjük az egész Ilyefalva városának hozzánk való szívessegeket, a miért munket ezen nyomorúságban magunkat, lovunkat kitélelték.

Aldjon meg az Isten buza gabonával, Tárházából folyó gazdag áldásával, Az ur védelmezzen erős paizsával, Aldjon meg titeket sioni javával. A mennyei nagy ur sokáig éltesse, Éltesse és minden javával szeressen, Szeressen titeket, soha meg ne vessen; Ne vessen, ezt szívünk kívánja szívesen. 1) Osztan mikor eljő vége életeteknek, Korona adassék mennyben fejteknek; Nyelveteken pengjen az a dicső ének, Melyet énekelnek a huszonnyég vének. Maga a szent Isten titeket végére, Vigyen fel magához az egek egébe; Méltóztasson osztan mennyörökseibe, A hol az anygalok dicső seregében, A végnélküli való szentek örömeiben, Részetek lehessen kívánnuk mindenben, Mi is ott lehecsünk veletek mind. Amen. 2)

Tekintetes Imre Elek urnak, feleségének és gyermekeinek sok jó egészséget kívánunk, sok fáradozásait köszönjük szívesen, áldja meg ezekért mindenkor az Isten. Fáradozásait mind meg nem szolgálhatjuk, csak köszönszínkel, ha megköszönhetjük. Adjon az ur Isten tekintetes urnak elment ereje hejt 3) ezer annyi erőt egészséget, azt kívánjuk. Főbíró urnak, jegyző urnak és minden családjeinek sok jó egészséget kívánunk, megköszönjük az hozzánk való szívessegeket. Köszönjük Révay Lajos főtisztelotes urat, Szalánczi Ferenc 4) urat, Rákosi László rector urat, Lőte Antal urat, Incze Mihály, Gál József, Petke Pál és Petke Antal uramékat, feleségeiket, gyermekeiket s minden családjeiknek sok jó egészséget kívánunk.

Utoljára pedig az egész Ilyefalva városának, a kik csak egy szót és jó szívűséget mutattak, áldást, szeretetet, békességet kívánunk. Tiszteljük mink

Mikola Imre, Imre fiával.

— A magyarországi szükkölködők javára Bécsben rendezett kiállítás f. hó 14-kén déli 12 órakor nyitattak meg. Mindjárt a megnyitás után Császár és Császárné ő Felségeik 1000 frtot méltóztattak küldeni a kiállítás jóvedelméhez. Az első napon Pallavicini marquisné és Széchenyi Károlina grófhölgy kezelték a pénztárt, kiknél a segéd-szolgálatokat Stubenberg és Haller gróf urak teljesíték. A kiállítás mind izlés, mind tartalmának gazdagsága tekintetéből meglepő.

A berendezés körül különösen dicsérik gróf Zichy Edmund ő exoja tevékenységét. A kiállítás tömegéből ezntal csak a legnevezeteseb tárgyak közül említünk fel néhányat: Császárné ő Felsége sz. Gizella egy ékszerrel méltóztatott átengedni 1010-ből. Corvin Mátyástól gyöngyökkel ékesített ezüst nyakkötő és fergő, szintegy a töle a győri püspöki egyházmegyének ajándékozott miseruha látható. Azon két kis korona is ki van állítva, melyely Pestvárosa Zsófia s Gizella kis főgnöknek kedveskedett. Gr. Zichy Edmund egy byzantiumi mozaik képet engedett át a kiállításra a 13-dik századból, értéke 80,000 frank. Egy fekete kőcsag-forgó is látható, melynek értéke 20,000 ft. A Corvin Mátyástól Bécsújlyeknek ajándékozott korona alaku serleg, Báthori István, Rákóczi György, Schamyl kardjai, gr. Széchenyi családától a pesti nemz. casinónak ajándékozott serleg, a bg Ypsilantitól gr. Széchenyi Istvánnak ajándékozott löfegyver, drága kőekkel kirakott órák, billikomok, más antik tárgyak, chinai ritkaságok stb. sorakoztak az említettek mellett. A festészet 78 mű, köztük Meissonier, Jourdan, Horace Vernet, Gallait, Bantier stb. által; a magyar-honbeli Markó képei s Nákó grófhölgy egy festménye által van képviselve.

— Balsors által sújtott művésztünk Mezei József sorsjegyeit társadalmi köreinkben nagy részvétellel vessik.

— Róza Sándor nem szükkött el. Az egész hírt egy bécsi hírlap költötte, s a többi tovább körtölte.

— Az ottthon maradt katonai szalmaözvegyeknek figyelemztetésül az „Arad” egy különös esetet hoz fel, mely e napokban történt M.-Pécskán. Néhány év előtt, az illető katonáhozról eltávoztván, honn hagyta szüleit és fiatal nejét, kivel még csak pár hétig élt együtt. A katoná e napokban haza érkezett, s atyja házához szállván, kijelenté, hogy ő az ő fia s 24 órai szabadsággal haza jött.

1) Gyönyörű szójáték és zengzetesség.

2) E vers vagy legalább egyrésze valószínűleg a nép ajkán forog.

3) Helyett tájázó.

4) A köszöntjük feleségével és gyermekeivel minden néhez oda van írva.

Aztán kérdészködött hol az egyik, hol a másik rokon hogylétéről, végre kedves nejeről, ki jelenleg szolgálatban volt, de a fút az atya, valamint a testvérek semmikép sem tudták felismerni, nem találván benne semmi hasonlatosságot arval, ki tőlük pár évvel előbb katonának távoztott. Csupán a mostoha anyja, ki a fiu külsejével nem volt egészen tisztában, hitette el a háziakkal, hogy ez csakugyan fiok, ki a katonáskodás által mind nővérsben, mind pedig arcban elváltozott. Rá-hagyták és az érkezett elfogadták fiúnak. Már most nincs egyéb hátra, haza kell hívni a menyecskét, ki élete párja nélkül már évek óta sanyldótt. A nő, ki férje megérkezéséről értesülvén, haza sietett, midőn a bemutatott férjét kitárt karra kellett volna fogadni, egész bátorlatlanul visszahuzódott és a férfit férjének föl nem ismerte; hanem a sok bátorítás és rábeszélés által ő is beleegyezett, hogy ez csakugyan férje. A fiatal pár a szülei háztól egy női rokonához ment éjjeli szállásra, hol különben is a nő otthon vélte magát; itt elbeszélgetének sokáig, hosszason; a kitanult katoná minden kérdésre igen jól tudta megadni a feleletet, egyszersmind előadta, hogy neki jókor reggel be kell rukkolni, tehát csupán kevés perczet tölthetnek egymás társaságában. A katoná hajnalban jókor felkelté nejét, hogy készítsen reggelit, és kérte, gondoskodjék egy kis utiköltségre; aztán otthon hátrahagyott ruháiból egy öltözet feléruhált és egy öltözet posztórúbat magához vevén, távoztott. Szülei megígérték, hogy kísérikül vele mennek a városig, de a legény a szülei kíséretét kikerülte, és csupán a rászédett nőtől vett bucsut. Bővebb vizsgálat után végre kitélt, hogy a fickó csakugyan sem az ő fiuk, sem pedig a fiatal nő férje, hanem mindnyájan rá vannak szedve.

POLITIKAI HIREK.

Francoziaország. Páris, apr. 14. Grammont herczegnék Bécsből Párisba utazása sokféle találgatásokra szolgált okot. Némelyek azt beszélik, hogy Grammont herczeg a bécsi kabinetnek azt a javaslatát nyújtja be, a mely egy Augustenburgi Schleswig-Holstein felállítását óhajlja. Más tudósítások szerint pedig azért hívták Grammont hget Párisba, hogy a lengyel ügyre nézve adjanak neki utasításokat, a mely ügyet Francoziaország, támogatva Angliától, ismét szőnyegre akar hozni.

A mexikói császár Ausztriában való fiági jogainak szabályozására vonatkozólag a „France” ezt írja: „Abban történt végleges megállapodás, hogy Miksa császár lemond minden fiági jogairól az egész időre, a míg ő vagy dinastája Mexiko felett uralkodni fogna. Ha az új császár bármely okból megszűnne a mexikói trónon ülni, ama jogok, a melyekről lemondott, az ő vagy ivadéka javára ujra fel fognak éledni.”

A „Mem. dipl.” e tárgyról irt hosszabb czikkéből kiemeljük a következőket:

„Miksa főherczeg szilárdul el lévően tölköve, egészen ama nép sorsának szentelni magát, mely őt megválasztá, önmagát s mindkét nemű utódait illetőleg, az ausztriai trón esetleges öröklésének minden jogáról lemond, mindaddig, míg az új mexikói dynastia uralkodni fog. E szerint a lemondás nem föltétlen. Ha ama szabadságok, a melyeket ő alattvalóinak megadni szándékozik, valaha azok kezében gyeverekké lennének, s trónjának fenállását kérdésbe helyeznék, ő egy perczig sem tétovázna, nehogy koronáját csak egyetlen testvérevel is beszennyezze, inkább ama példát követni, mit 1848-ban felségek ipa adott neki. Ő később lenne a trónról lelépni, mint jelenlétben a polgárháborút megtűrni. Nem szükköbül önzés szellemében állít ő fel e fontartást. Midőn kijelenti, hogy lemondása megtartandó tököletek érvényét mindaddig, míg dinastája uralkodni fog, lemond arról a jogról, hogy a trónról leléphessen, hanemha oly körülmények nyomása alatt, melyek akaratától függetlenek. Továbbá arra is kötelezi magát, hogy az ausztriai monarchia belsejében bevégezt tényeket tiszteltesen tartandja. Következéleg, ha távolléte alatt valamelyik testvére trónöröklésre hivatnék meg, ő azt törvényes uralkodóul el fogná ismerni. A főherczeg továbbá apanage-aínak feléről, s minden végrendelet hiányában öröklési jogáról lemondott. A leendő császárné, főherczegnő minőségében, típéznál 20,000 frtnyi évi összeget kapott, azonban férje üzenetlenségét követve, arról lemondott.” Ugyanez lap szerint a mexikói császár korona elfogadása után tüstént követeket indítottak el különböző udvarokhoz, a kik a császárnak sajátkezű iratát viszik magukkal, melyekben az új dynastia kormányra jutását jelenti.

A fenebbi közléseket azonban a „Wiener Ztg.” némi részben valótlannak állítja s ellenök következő tartalmu czáfólatot közöl: „Ferdinánd Miksa főherczeg ur ő cs. kir. Fensége lemondása tárgyában, oly helyzetben vagyunk, hogy a közönséget figyelemztet-

júk az okra, a melynélfogva, a legfelsőbbleg végrehajtott családi közményből időelőtt nem tétetnek hiteles közlések. Azonban most már annak kijelentése éreztetik magunkat indítatva, hogy azok a közlések, a melyek a „Mém. dipl.“ f. hó 10-ki, a „Közl. Ztg.“ f. hó 12-ki, s a párisi „France“ f. hó 11-diki számaiban találhatók valótanságot foglalnak magukban, a mennyiben azonban e van mondva: A főherceg ur „önmagát s mindkét nemet lévő örökösét illetőleg, minden Auszriában volt esetleges öröklési jogáról lemond, mindaddig, míg az új mexikói dynastia uralkodni fog.“ A lemondás nem függ a Mexikóban uralkodás tartamától, hanem az e tekintetben fűtőlten.

Németország. Frankfurt, apr. 14. Feltűnő, hogy a németországi lapok, különösen a szabadelvűek folyását az Auszria és Poroszország közötti szakadás bekövetkezéséről beszélnek. Többek között a „Nat. Ztg.“ frankfurti levelezője ezt írja: „Néhány nap előtt, a mint hallom, e hó 8-án, egy második porosz jegyzék is érkezett Párisba, az értekezletnek ajánlandó békealap tárgyalásban. E jegyzékben, a melyet Golez gróf, a párisi porosz követ azonnal közölt Drouin de Lhuys urral, Bismark ur örömet nyilváníttja a felett, hogy a földolagban Franciaországgal egyetért. A

porosz kabinetre nézve irányadó nézpontokul vannak kijelölve: a hercegségek államjoga, az európai államok érdeke s a nép kívánata. A bécsi congressus politikája, a mely országokat osztott fel a nélkül, hogy a népek óhajataira és érdekeire tekintettel lett volna, kárhóztatva van, valamint a hasonló politikából kiinduló londoni jegyzőkönyv is.“

Orosz és Lengyelország. A sandomiri kormányzóságban jövő egyének állítják, hogy ott a közelebbi mult napokban hét különböző ütközet volt az oroszok és felkelők között. A lublini kormányzóságban jelentik, hogy a Sava felkelővezér hadereje tetemesen növekedett. A plocki kormányzóságban jött tudósítások szerint pedig Gnojny mellett egy jelentékenyebb esata volt, a melyet egy Poroszországból a Dzialdowa folyón lengyel földre átkelt felkelő csapat vitt az oroszokkal. A felkelők az első kozák csapatot, a mely elejükbe jött egészen szétszorták. Azonban a futó kozákok meggyújtották a porosz határszél hosszában felállított lármafákat, a mire aztán a körülvevő helyek őrségeiből tetemes haderő gyűlt össze s rohanta meg a lengyeleket. Ez utóbbiak 20 halottat és 20 foglyot vesztek; a megmaradtak az erdőkbe menekültek.

Oláh-Moldvafejedelemség. Bukarest,

apr. 11. A „Botschafter“-nek írják, hogy Austria kimerítő előterjesztést küldött a Duna-fejedelemségekben szított forradalmi izgatásokról s azok irányában Kuza részéről tanusított pártfogásról, a berlini, londoni és sz. pétérvári kabinetekhez, s kellő bizonyítékokat is csatolt előterjesztéséhez. Azt mondják, hogy Austria azért nem küldött a francia kabinethez ilyen előterjesztést, mivel a bizonyítékokmányokból az derül ki, hogy az izgatás ágazatai egész a Palais royal-ig terjednek. Hogy sok mindenféle csipős megjegyzésre szolgál anyagul Franciaország kikerülése, az nagyon természetes. Mindazáltal nagyon kétes, hogy amaz előterjesztés oly diplomatiai hangon ne volna tartva, hogy a Franciaországgal nem közlést ne lehessen mellőzésre vagy éppen sértésre magyarázni.

Ujabb. Berlin, apr. 18. A csatáról jött távirat szerint a porosz csapatok ma délelőtt 10 órakor rohamot intéztek a düppeli sáncok ellen. A sáncokat a 7-ik mind bevették s a visszavonulási közlekedést elmetették. Mostanig 11 tiszt és 2000 közkatona esett foglyul a dánok részéről.

— Spinzberg, apr. 18. A Raven dandár a 8-, 9-, és 10-ik számú sáncokat is bevette. Heves küzdés után a hidfőt elfoglalta,

s a Sonderburgba vivő hidat szétrombolta. 10 tiszt esett foglyul.

— Páris, apr. 17. A „Moniteu.“ közli a Franciaország és Mexikó közötti szerződést, a mely által a megzsalás feltételei szabályozva vannak. A francziák Mexikót mielőbb odahagyandják. Egy 6000 főnyi idegen legio hat évig Mexikóban fog maradni. Mindenütt, a hol a helyőrség nem kizárólag mexikói, a parancsnokság a francziákat illetendi. Julius haván kezdve Mexikó fedezi a költségeket az országban állomásozó csapatok számára. Az eddig megállapított kártérítési összeg 270 millió frankra rug. Mexikó évenként 25 milliót fog fizetni. Egy bizottság fogja szabályozni a franczia alattvalókat illető kártérítéseket. — A „Mem. dipl.“ írja, hogy a párisi orosz követhez érkezett tudósítások szerint Oroszország az értekezleten, Schleswignek olyszert megosztását fogja indítványozni, hogy a Dannewirke képezze a természetes határt.

Bécsibörze Aprilis 19-kén: Nemzeti kölcsön 81.40. 5% Metalliques 73.40. Bank-résvény 779.—. Hitel részvény 193.20. Váltó Londonra 112.80. Értst 112.50. Arany 5.41. 1860-diki Állam kölcsön 96.35.

Aprilis 17-kén: Urbéri kárpótlási kötvény Magyarországi 74.75. Erdélyi 71.—.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

352. 1864.

(98)

(2-3)

Árverési hirdetmény.

Mely szerint sz. k. Szamosujvár városa tulajdonához tartozó következő majorsági belső és külső javak és javadalmak és pedig:

A belsők u. m. a) a piaci nagy vendéglő	a bor és	5160 frt.
b) A hegy alatti fogadó.	pálinka	1200 „
c) A hosszú fogadó	s egyéb	800 „
d) A facsebine fogadó	szeszies ita-	860 „
e) A hurdukáta	lok árulási	600 „
f) A cserepes fogadó	jogával	1200 „
g) A városi nagy serház és a serkoresma, a ser és pálinka árulási jogával		2000 „
h) két lisztelő malom 12 kövel		6300 „
i) a piaci vásárvám		3050 „
k) a petrisi kaszáló		301 „
l) az ökör tilalmas nevű rét		200 „
m) a lunkai rét.		680 „
n) a mézarszéki rét		600 „
o) a felső malom melletti kaszáló		660 „
p) és a piaci vendéglő alatti három árúbolt külön-külön		120 „

felkiáltási árral; továbbá a következő külső jószágok u. m.:

a) Szamosujvár Németi és Péterháza	3680 „
b) Ördögös-füzes	2300 „
c) Ormány	1122 „
d) Kápolna	525 „
e) Kérő	316 „
f) Mikola	609 „
g) Hesdát	270 „
h) és Torda Vilma	40 „

felkiáltási árral, 6 egymásután folyó évekre, az az 1864-ik évi november 1-től 1870-dik évi october végéig, a folyó 1864-ik év június hónapja első és következő napjain, a város tanácsánál tartandó nyilvános árverés után a legelőbbet igérőnek, az alább írt és ő fels. kir. főkörmányszék által 1827 sz. alatt helybehagyott feltételek mellett haszonbérbe fognak adatni.

1-ör Azok, kik az árveréshez hozzászólni kívánnak, kötelesek az illető évi haszonbéri összeget készpénzben, (mitől azonban a városi közönség kamatot nem fog fizetni) vagy árfolyam szerinti beföldi államkötelezvényekben, vagy Szamosujvár városa területén fekvő birtokban, (ez utóbbiban kétszeres értékig) biztosítani; és azt, hogy a megkívántó biztosítéknak birtokában vannak, az árverési határnap előtt 8 nappal az az 1864-ik évi május 24-éig az árverező bizottmányánál hitelesen bebizonyítani s kimutatni; különben az árveréshez nem fognak bocsáttatni.

2-ör kötelesek az árverés megkezdése előtt a felkiáltási árnak 10%-kát bánatpénzül, készpénzben, vagy bérre érték szerinti államkötelezvényekben letenni.

3-ör A kik mások nevében kívánnak az árveréshez hozzászólni, előbb kötelesek szabályszerű felhatalmazó levelet mutatni elő attól, kinek részére árvereznek. Idegenek pedig csak úgy szölhatnak az árveréshez, ha a biztosíték kimutatása s elfogadása után bontó hatóságunk bizonyítványával igazolják erkölcsi-ségüket s vállalkozási képességüket.

4-szer Azok, kik a városi pénztárnak az árverés idején haszonbéri összegekkel hátralekosak, valamint azok is, kik haszonbéri viszonyokból eredt perben lennének a városi közönséggel, az árveréshez hozzá nem szölhatnak.

5-ör Zárt iratu ajánlatok (Offert) el nem fogadtatnak.

A haszonbéri szerződések többi pontjai a tanács irodájában, a hivatalos órákban megtekinthetők.

Szamosujvár városa közgyűléséből mart. 30-án 1864.

VOITH MÁRTON, főjegyző.

NEM HIVATALOS.

ELADÓ.

(106)

(1-2)

Kolozsvárt, a külmönostor utca 180 száma alatt egy druckfedéres új divatu, csak nem új, nagyon könnyű, csinos kocsi. Az ára 350 frt. o. é.

Ugyanott eladó egy 7 éves, arany-pej, 15 markon felüli, tiszta erdélyi vér, hibátlan, csinos, erős, izmos mén, nyereg alatt s hamba is jól betanítva. Az ára 200 frt. oszt. ért.

Sz. 30. 1864.

Hirdetmény.

(104)

(1-3)

A szamosujvári cs. kir. postahivatalnál szükségeltetik egy, vizsgát kiállott, a postakezelést jólértő segéd (expeditor).

Ezen állomást, mely illő fizetéssel van egybekötve, elnyerni kívánóknak szükség, hogy a hazai nyelveket tökéletesen bírják és illő bizonyítványokkal legyenek elátva.

A szükséges kellekek mellett előny adatik annak, ki biztosítékot is tétet Ez iránt értekezhetni a szamosujvári cs. kir. postahivatalnál.

(105)

Haszonbéri hirdetmény.

(1-3)

Kolozsvártól Maros Vársárhely felé a mezősegi országutban, valamint Tordáról a mezősegre átvonuló utban a mező-nagy-csáni határszélén a Gérut-ősi fekvő vendég-fogadó egy vagy több évekre haszonbérbe adatik. Értekezhetni róla Kolozsvárt, külmönostor utca 54 számú házánál tulajdonossal.

(107)

(1-3)

Legújabb nagy pénz-sorsolás.

2 millió 650,000 mark.

a melyből csak az állam-kormány jóttálása és jóváhagyásából nyeremények huzatnak. A 17,900 nyeremény közt következő főnyeremények vannak: 250,000, 150,000, 100,000, 50,000 mark, 2-er: 25,000, 20,000, 15,000, 12,500 és 10,000 mark, 1-er: 7500, 5-ör: 5000, 7-er: 3750, 85-ször: 2500, 5-ör: 1250, 105-ször: 1000, 5-ször: 750, 130-ör: 500, 245-ör: 250, 11,000-er: 117 mark sat. sat.

Egy eredeti állam-sorsjegy ára 8 frt. Két negyed állam-sorsjegy ára 4 frt.

Egy fél „ „ 4 „ „ „ „ „ „ 4 „

A legoagyobb nyeremények folytonos fizetése által eléggé ismert és kedvelt kereskedelmi jellegem

„Isten áldása COHN-nal“ változatlanul marad.

A külföldi megrendeléseket pénzküldeményekkel mindenemti papírpénz vagy freimarkokban a legtovább fekvő vidékekre is pontosan teljesítem, és az összes sors-huzási jegyzékeket, s a nyereményt, a huzás után azonnal megküldöm

COHN L. S., hamburgi bankár.

SRÓTH-GYÓGYINTÉZET KOLOZSVÁRTT.

Ezen gyógmód, mely már közönségesen elismert és bebizonyult hatáthatósága és alapos gyógmódja iránt nem tartom szük-éjeltenek a közönségnek némi felvilágosítással szolgálni; ugyanis dr. Kipke és újabban König munkái olvasására utalom, valamint magam is kész vagyok bármely alkalommal felvilágosítással szolgálni.

A t. cz. közönség l. bátor vagyok tudatni, hogy inté.cembe az év bármely szakában bármilyen betegségben szenvedőket elfogadok.

Az eddigi gyógmód sikeréről másokra nem is hivatkozva, eléggé szólnak szépen sikerült eseteim.

A férfiak és különösen a nők iránti gyöngéd gondozásról és ellátásról gondoskodva van.

Azon szenvedők, kik magokat intézetembe felvétetni obajják, sziveskedjenek szappanyutca 372 sz. házamnál személyesen vagy bérmentett levél által megtalálni.

(103)

(1-5)

Stasitzky Pál,

kir. szab. gyógyintézet tulajdonos.

(108)

Hirdetmény.

(1-3)

A sztojkaik fürdő, minden hozzátartozó épületeivel, étel- és rálárlhatási és vízkereskedési jogaival együtt, egy vagy több évekre haszonbérbe kiadó. Értekezhetni a tulajdonossal Kolozsvárt, belsőszenutca 159 sz. alatti házban földszint.

(76)

(7-12)

Perlmutter Jakab Pesten

váltó szobája s íródája Dorotyanteza kereskedési bank-épület 1-ső emelet.

Veszen s elad arany- és ezüst pénzeket, állam, ipar- és sorsjegyeket napi folyó árban. Ad előlegeket pénzekre és értékpapírokra, a folyó ári értéknek 3/4-ig legutánnyosabb illeték számításal.

Elad mindennemű sorsjegyeket és más értékes tárgyakat tetszésszerűen részletfizetés mellett legutánnyosabb árban és feltételek alatt.

A mindenkor meglevő eredeti sorsjegyekről leírt igérvények legutánnyosabb adatnak ki.

Belföldi megrendelések legpontosabban teljesíttetnek.

(96)

(3-3)

Eladó ház.

Kolozsvárt, az agyagdomb alatt, a békáspatak felé kimenőleg, az erd. gazd. egyet kertjével átellenben fekvő 272 szám alatti jó állapotban levő szöglet telek örökáron eladó; akár az egyik rész haszonbérbe kiadó. Értekezhetni ott helyt.

(101)

(2-3)

Hirdetmény.

A tavalyi szárazság miatt nyomorral küzdő testvéreink sorsán, tölem kitelhetőleg könnyíteni ohajtván többek felszólítására elhatároztam, hogy azon összegnek, mely kereskedésben május 1-ső napjától június 1-ső napjáig befoly-—legyen az ezen idő alatt eladott, vagy régebben hitelben adott árak ára—5 az az öt perzentéjé e célra szentelem, melynek kiutdatása végett, kereskedésemet ez idő alatt az illető hatóság fogja figyelemmel kísérni, az tekintend meg naponta könyveimet, s ellenörködend a bejövendő pénzek felett.

Hogy csekély ajánlatomnak sikere legyen a tisztelt közönség részétől és pártolásától függ, a melynek becses figyelmébe vagyok bátor ajánlani vasárunkkal, tüveg- és porcelán németekkel, mindennemű legjobb minőségű fűszerekkel, gazdasági vető magvakkal sat. jól ellátott kereskedésem, igérvé hogy mindenkinék kívánsága pontosan és lehetőleg jutányosan fog kiélegettetni, ugyszint, hogy ez idő alatt kereskedésemben semminemű árfelemelés előfordulni nem fog.

Ez ajánlatom a tisztelt közönség figyelmébe ajánlván, minél számosabb látogatást remélni bátorodom. Nagy-Enyed, april, 20. 1864.

Bisztritsány Sándor.